

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. □ Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin. □ □ □ □
Uredništvo: Fr. Terseglav, Ljubljana (Katol. tiskarna). □ □ □ □
Upravništvo: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 12.

V Ljubljani, dne 23. julija 1910.

Letnik III.

Boj nečistovanju!

Dragi mladenič, težavna je pot, na katero te danes vabimo. Če bi imeli zgolj namen te za čisto, trezno in zmerno življenje vneti, bi ne bili v zadregi, kako s teboj govoriti, saj vemo, kako si za vsako dobro stvar navdušen; a nam ni za to! Koliko poznamo mladeničev, ki takorekoč z enim veselim in enim solznim očesom grešijo, ki se jim greh nečistosti stуди, otresti pa se ga ne morejo, ki Boga dan na dan goreče molijo: Izderi iz mojega telesa želo nečistosti, ker ne morem več izhajati!, nečistost pa gori v njih dalje in jih žge in pali, pogasiti pa se ne da, zakaj vsi studenci moči so izsušeni!

Kakšno grozno stanje!

Kaj pa Bog? Bog nam po svojem apotolu Pavlu resno kliče: »Ne varajte se! Kar je človek sejal, to bo žel. Kdor seje na meso, bo žel od mesa pogubo, kdor pa seje duha, bo od duha žel večno življenje. Bog ne pusti, da bi se iz njegovih postav norčevali. Vedite in spoznajte: Noben nečistnik in noben prešestovalec ne bo deležen Kristusovega in Božjega kraljestva!«

Kaj potem pomaga, če te navdaja gnjus nad tvojo grešnostjo, kaj pomaga, če se danes kesaš, jutri pa se še globlje pogrezneš v brezdnost, kaj pomaga, če moreš nedolžnega otroka ali pa nežno dekle, ki seva iz njenih oči in kretenj samo veličanstvo nedotaknjene devišstva, le z žalostjo pogledati in s celim srcem ob takem trenutku zahrepeneti, da bi se mogla tudi tvoja duša potopiti v te valove čiste svetlobe. Kaj ti pomaga? Spoštuj devico in moli njeno neomadežano lepoto — če pa ne moreš premagovati samega sebe, če ne moreš sam čisto živeti, nima tvoje spoštovanje do čistosti drugih nobene cene. Kar Bog od tebe zahteva, je čisto življenje.

In čisto življenje je potrebno. Bog ne zahteva zastonj, da čisto živimo in kazni, ki jo je zagrozil nečistnikom, da na vse vrčke ne bodo videli Njegovega prečistega obličja, je gotovo pravična. Čistost je potrebna, ker danes je nebrzdanost dosegla tako višino, da se je treba resno bati, da se ne zastrupi ves narod, da ne jame usahovati njegov mozeg, da ne postanejo vsi moški ostudni slabiči,

dekleta pa same poželjivke. To bo resnična Slovenska Straža, da bo naša mladina svoje strasti stražila, da bomo dobili stražarjev, ki bodo dobro oboroženi zoper zapeljivost, ki čedaljebolj nesramno dviga svojo glavo, da si vzgojimo armado devic in čistih fantov, ki bodo sovražili gnjusobo in ohranili našemu narodu jedrnost njegovih očetov ter poštenje njegovih mater!

12. avgusta leta 1908. so izdali vsi nemški škofje skupen pastirski list, v katerem pozivljajo vse nemško katoliško ljudstvo na sveti boj zoper nečistost in kjer strahovito moč, ki jo danes kaže nečistost, krepko slikajo tako-le:

»Nečistost je v današnjem svetu postala javna sila, ki svoje kraljestvo čedaljebolj razširja in ima vedno hujše posledice. Nečistost podkuplja in vara javno mnenje, strahuje celo dobre, zapeljuje umetnost na napačna pota in okužuje leposlovje. Ima svoj lasten tisk in se lahko ponaša, da se leto za letom tiska več nenravnih knjig, mesečnikov in listov kakor poštenih. Ima svojo lastno cvetočo obrt, ki strup nečistosti v obliki nenravnih podob na fabriški način izdeluje in razpečava. V velikih mestih ima svoje glavne tabore, a vgnjezdila se je že v malih in sili celo že v deželo. Ima veliko spremstvo hlapcev in služabnic mesa, o katerih velja prorokova beseda: »Morali bi se sramovati, toda ni jih sram njihove grdobe in ne poznajo rdečice; njih obličje priča zoper nje in razodeva njihovo pregrešnost, toda kakor Sodoma jo kažejo in je ne skrivajo. V vrstah mladine si nečistost poišče največ žrtev. Zlorablja njeno nevednost, jo privabi k sebi in ji potem svoje strupeno želo zasadi globoko v srce. V stanovanja, delavnice in fabrike delavskega stanu se vtihotaplja in se tu redi z mozgom našega ljudstva. Pa že v paradizi otroške dobe je udrla in tu je njeno razdejanje tem hujše, čim nežnejša in občutljivejša sta otroško telo in duša.«

Tako narod hira, Bog pa, ki kaznuje narode, kaznuje tudi vsakega posameznika. »Nikar ne slepite sami sebe, ne malikovavci, ne prešestniki, ne nečistniki, ne mehkužneži ne bodo videli božjega kraljestva.« — »To vedite in spoznajte, da noben nečistnik in prešestovalec ne bo deležen kraljestva Kri-

stusovega in božjega.« — »Nečistost še med vami ne sme niti imenovati.« — »Ali ne veste, da so vaša telesa udje Kristusuovi? Ali boš ude Kristusove vzel pa jih naredil za ude nečistnice?« — »Ali ne veste, da ste tempel Božji in da v vas prebiva Duh Božji? Če pa kdo tempel Božji oskruni, ga bo Bog pogubil!«

Dragi mladenič! Zapeljivci ti poreko navadno: Občevati z ženskami je potrebno, saj fant ni zdrav, če ne spozna deklet, še preden se je oženil. Tako govore mladi tovariši, ki so že oženi, to govore tudi dedci, ki so z eno nogo že v grobu, tako namigujejo nesrečnice, ki bi tudi tebe rade potegnile tja, kamor so padle same.

Ali je nečistovanje res potrebno?

Naj govore o tem resni možje znanosti!

Zdravniki vseučilišča v Kristjaniji so izjavili:

»Nedavno od različnih oseb postavljena in v listih ponavljana trditev, da je npravno življenje in spolna zdržnost zdravju škodljiva, je po naših izkušnjah, ki jih tu enoglasno pribijemo, popolnoma napačna. Ne vemo za nobeno bolezen ali slabost, o kateri bi se smelo trdit, da je nastala vsled popolnoma čistega in poštenega življenja.«

Profesor Mantegazza piše:

»Nisem še nikoli videl nobene bolezni, ki bi jo bila pouzročila čistost.«

Profesor Forel pravi:

»Nikoli nisem videl nobene dušne bolezni, ki bi bila nastala vsled zdržnega življenja, pač pa nebroj bolezni, ki so posledice spolnega okuženja in vse mogoče nečistobe. Nauk, da je čistost zdravju škodljiva, ima svoj izvor v templjih nesramnosti.«

Dr. Kornig piše:

»Vse obdolžitve, da čistost in zdržnost večalimenj kviri telesno in dušno zdravje in da se mora zato npravno življenje iz mnogih vzrokov smatrati za nenaravno, so se pri temeljitejšem proučavanju pokazale za popolnoma nevzdržljive. Nasprotno! Ne samo npravnost, tudi pamet in zdravo samoljubje naravnost zahtevajo zdržnost in nobena čednost se na zemlji tako bogato ne poplača kakor čistost in zakonska zvestoba.«

Dr. Niedner, zdravnik v Draždanih, pravi:

»Moje dolgoletne izkušnje kot zasebni in državni zdravnik so me popolnoma prepričale, da zdravje neomoženega moža, če živi čisto, ne trpi niti najmanjše škode. Večkrat izrečeno mnenje, da mora odrašččen človek zavoljo zdravja spolno občevati z ženskami, je popolnoma nedokazano. Nasprotno pa moram vsakega moškega pred izvenzakonskim spolnim občevanjem le svariti, ker sem le prevečkrat opazil, da so z njim združene velike telesne in dušne nevarnosti.«

Zdravnik dr. Stark piše:

»Kdor mlademu človeku, ki toži o spolnih izkušnjah, svetuje, naj si poišče žensko, ne ravna nič drugače, kakor če bi kdo hotel pijanega ozdraviti na ta način, da mu svetuje, naj se gre napit.«

Nečistovanje pa tudi ni potrebno, da človek »razvije vse svoje moči in sile«, kakor pravijo. Koliko je bilo mož velikanov, ki so vodili države, bogateli znanost, delali za socialno povzdigo ljudstva in izpreobrnili cela stoletja, živeli so pa popolnoma zdržno! Nasprotno pa nebroj mladeničev ni razvilo prav nobenih sil in sposobnosti, ker so občevali spolno z ženskami izven npravnih in odgovornosti polnih vezi zakona, ampak so narobe svoje sile z nečistovanjem v kali pomorili! »Koliko mladeničev je vzbujalo najlepše nade, da bodo v svojimi velikimi darovi kaj velikega ustvarili, a vsi upi so bili uničeni, ko so začeli laziti za drugim spolom in so svoje najboljše in najplemenitejše moči zadušili v spolnem uživanju,« piše Theodor Temming, ravnatelj bolnišnice v Bonnu.

Izvenzakonsko občevanje pa tudi ne nudi nobenega resničnega veselja. Zakon je kaj drugega; tu sta združeni dve osebi, ki se ljubita in spoštujeta, za celo življenje, vzgajata otroke, drug drugega izpopolnjujeta in hodita skozi trnjevo šolo medsebojnega potrpljenja, skrbi in dela za visoke in plemenite cilje k vednovečji krščanski popolnosti, vsled česar je apostol tajinstveno zvezo našega dobrega Gospoda Jezusa Kristusa s Cerkvijo primerjal z zakonom. Spolno občevanje izven zakona in pred zakonom pa ne nudi nobenega veselja, le žalost. Zato je dandanes vednomanj resnično veselih ljudi na svetu. Malokdo je vesel samega sebe! Hodijo na veselice, a od vsake se vračajo še bolj nezadovoljni kakor so šli nanjo. Mladenič, pomisli le eno stvar: Če malo pogledaš okoli sebe ali vprašaš ljudi: Bog vselej in v vsakem slučaju dva človeka, ki sta, preden sta se vzela v zakon, živela pregrešno, kaznuje pozneje v zakonu! Tako Bog kaže ostro razliko, ki je med spolnim občevanjem dveh ljudi pred zakonom in po zakonu. Vprašaj, fant, ljudi, če so že kdaj videli srečna zakonca, n. pr. mladeniča in vdovo, ki sta se vzela v zakon potem, ko sta preje, ko je živel prvi mož, medseboj grešno občevala? Le vprašaj: niti enega ni in ni bilo! Izvenzakonsko veselje je še vsak, če ne preje, pa pozneje plačal, če ne s telesno boleznijo, pa z dušno, z žalostjo, jezo, vednimi prepiri in nepokornimi otroci.

Dragi mladenič, še bomo o tem govorili!

Poslovník.

Razlagam dalje šentviški telovadski poslovnik, in sicer točko 4., pri kateri sem zadnjič obstal.

Dobesedno se glasi ta 4. paragraf tako: »Ko se oglasi povelje »Nastop v red!«, zavzamejo telovadci dva koraka za poveljnikom po velikosti v ravni črti in primerni medsebojni razdalji svoj prostor, tako da stoje večji telovadci na desnem krilu; vadi telji pa počakajo izven vrste toliko časa, da jih pokliče načelnik oziroma namestnik v vrsto. Vse to in sploh vsa telovadba se mora vršiti mirno. Pri pozoru mora biti strog mir; tudi pri odmoru ni dovoljeno glasno govorjenje.«

Velikega pomena je prvi del tega določila. Tukaj pravi poslovnik, da se morajo samo navadni telovadci uvrstiti na povelje v red. Vaditelji morajo ostati izven vrste. Marsikje je vpeljan ta način. Vendar se meni ta določba ne zdi najprimernejša. Zakaj ne?

Ali je potreba, da se telovadci že takoj ob pričetku ure prično razlikovati med seboj in deliti v navadne telovadce in vadi telje? Ali je dobro, da se dovoli vaditeljem tolika prednost pred drugimi telovadci? Nikakor! Kajti utegnili bi se opaziti pri tem ali onem telovadcu kaj zavisti, nevoščljivosti. Iz tega se pa lahko izcimi osebno nasprotstvo. Zlasti tedaj se to še tem ložje primeri, če se vaditelji teh svojih predpravice preveč zavedajo. Nižji, slabejši telovadci se čutijo preveč prezirane. Vaditelji bi postajali preoblastni; začeli bi se mogoče celo nekako vesti napram bratom kakor se vedejo desetniki ali naredniki napram vojaškim novincem. Navadni telovadci bi pa izgubili veselje ne samo do telovadbe, ampak do vsega našega življenja in skoro gotovo bi večina zapustila naše vrste, zlasti ker ne bi hoteli ostati vedni »navadni telovadci«.

Druga slaba stran te določbe bi bila pa ta:

Vaditelji bi med tem, ko so drugi telovadci v vrsti, gotovo ne ostali mirni. Gotovo se ne bo nobeden vaditeljev mirno stiskal v kot in opazoval načelnika ali telovadce. Sprehajali bi se po dvorani sem in tja, se smejali, delali opazke, zbijali razne šale in vse mogoče stvari, ki kršijo disciplino. Šli bi sedaj na to orodje, sedaj na drugo. Povzročali bi ropot in motili druge telovadce. Načelnik bi se pa trudil in opominjal zdaj vadi telje, zdaj telovadce. Tak nered bi se vršil zlasti med izvajanjem redovnih in prostih vaj.

Mogoče je pa seveda tudi, da bi vaditelji ostali izven vrste popolnoma mirni. Taki bi se pa začeli, med tem ko drugi telovadijo, dolgočasiti. Če so pa v vrsti, se bolj privadijo raznim redovnim in prostim vajam. In če bi te vaje že vse znali in mogoče celo prav dobro znali, je še boljše, ker bi s tem pomagali drugim manj večjim telovadcem z dobrim vzgledom.

Vsled teh dveh pomislekov, ki se mi zdita dovolj tehtna, nasprotujem temu načinu in bi priporočal drug način:

Predno se poveljuje nastop v red, je dobro, če se poveljuje najprej »Pozor!« Na to povelje se mora vsak telovadec na tistem mestu, kjer je čul povelje, postaviti v pozor. Tisti telovadci, ki so bili tedaj, ko se je glasilo to povelje, na orodju, morajo takoj z orodja in se postavijo poleg orodja v pozor, to je lepo temeljno postavo (pete skupaj, razdalja med prsti nog za dolžino stopala, glavo pokonci, rame nazaj, prsa vun, lakti lahko viseči ob truplu) in pričakujejo tako nadaljnega povelja: »Nastop v red!« Na to povelje se hitro brez prerivanja postavijo telovadci v red, dva do tri korake za poveljnikom tako, da so večji na desni strani, na desnem krilu. Vaditelji naj se pa postavijo skupaj po velikosti ali po vrstah, katere vadijo pri orodni telovadbi na desni strani vseh drugih telovadcev.

Pri tem so vaditelji tudi nekoliko ločeni od drugih telovadcev. To pa ne zato, da bi se jim dalo kako prednost pred drugimi, ampak zato, da je vsak vaditelj, ko se telovadci razdele iz reda s korakanjem v posamezne vrste, takoj na desnem krilu svoje vrste, katero vodi in vadi.

Velike važnosti ja § 5. V tem paragrafu se strogo prepoveduje kajenje v telovadnici in garderobi, bodisi pred telovadno uro ali po telovadni uri. Vsak telovadec se pri telovadbi kolikor toliko utruji. Čim pridneje telovadi, tembolj je utrujen in tem hitreje in globokeje diha. Kako dobro in zdravo je to dihanje, če se vdihava svež, čist zrak! Kakor nekaj strup pa učinkuje slab, zlasti s tobakovim dimom pomešan zrak. In to ne škodi samo kadilcem, ampak v še večji meri nekadilcem. Ravno tako strogo prepoveduje ta paragraf pljuvanje po tleh. Prvič je nezdravo, drugič pa grdo. Kdo bo pa telovadil po popljuvani telovadnici?

Dalje prepoveduje § 5. vsak skriven pogovor. Kako neprijetno dirne človeka, če vidi stati v kotu dva ali tri telovadce, ki se prav tiho šepetaje pogovarjajo! Zdaj vržejo svoj pogled na tega, zdaj na onega. In kdor vjame ta pogled, si takoj misli: »Aha, ti pa gotovo mene obirajo!« Mogoče so taki skrivni pogovori popolnoma nedolžni. Vendar je tako početje nespodobno. Če je navaden pogovor, govori toliko glasno, da to čuje lahko vsakdo, kdor te hoče. Še mnogo bolj nedostojno je pa, če se taki pogovori spremene v opravljavanje ali v obrekovanje.

Če veš kaj slabega o tem ali onem telovadcu, če si opazil, da je krenil s pravega tira na slabo pot, tedaj je tvoja sveta dolžnost, da svojega brata sotelovadca prav ljubeznivo opozoriš in mu dokazuješ slabe strani njegove začete poti. Skušaj ga prav prijateljsko posvariti in odvrniti s tega sla-

bega pota. Vse to stori med štirimi očmi. Če pa nisi sam zmožen tega, tedaj pač smeš zaupati te skrivnosti kakemu starejšemu, bolj izkušenemu in pametnemu članu s prošnjo, naj prevzame on to nalogo. Ako bi pa vse to prigovarjanje ne pomagalo, tedaj pa je tvoja dolžnost, da naznaniš vso zadevo odboru, ki potrebno ukrene. Ako ta uvidi, da je vsako izpreobračanje brezuspešno, tedaj se mora pa dotičnik izključiti, da se slabo seme ne raztrosi med dobre telovadce. Seveda bodo v takem položaju telovadci hoteli vedeti vzrok izključitve. Dobro je, da se jim kolikor je neobhodno potrebno pove in se jih opozori, da tudi oni ne padajo. Toda njih dolžnost je o vsej zadevi molčati in ne trositi napak in grehov naokoli; zlasti ne takim osebam, katere taka stvar nič ne briga in ki vidijo vsako stvar bolj črno, kot je v resnici in delajo iz muhe konja.

Najbolj nespodobno je pa od telovadca, če svoje bližnje opravlja in obrekuje, naj si že s tem govori resnico ali neresnico. To ni spodobno za Orle! Kdor opravlja tak posel, ni Orel. Tak nima drugega namena kot spletkariti in delati razdor. Bojmo se takih!

Isti paragraf prepoveduje tudi nespodobno govorjenje, zlasti kletvine; prepoveduje pa tudi zapeljevanje.

Kljub temu, da se taka in slična prepoved ponavlja vedno in po vseh naših društvih, se še vedno zoper to rado greši. Slovenska mladina je ravno v tem oziru pri naših narodnih nasprotnikih na jako slabem glasu. Največ v tem klafanju in preklinjanju tiči tista surovost, ki nam jo očitajo tujci.

In res! Komaj je pričel fant obiskovat prvi razred, že ponavlja grde in ostudne besede in kletvice, katere je pobral med že bolj odraslo mladino. In hudo se stori človeku, če pomisli, da imajo pri tem obilo zaslug marsikateri stariši.

Kako temu odpomoči? V to bodite vi, dragi bratje Orli, v prvi vrsti poklicani. Skrbite, da sami ne boste prekleli to in ono, poklicali hudiča in se pridušili za vsako tretjo besedo. Tak fant, ki se ne more ali celo noče odvaditi temu, ta ni za med naše vrste in z vsakim takim se mora radikalno in brezobzirno postopati. Skrbite najprej sami, da se odpoveste tej ostudni ravadni. Skrbimo tudi v to, da vsakogar, ki bi v tem ali tudi v kakem drugem oziru zapeljeval poštene neskarjene fante k ponočevanju, pijančevanju itd., izključimo za vedno iz naših vrst. Kajti tak ni vreden biti Orel.

Takih slabih navad naj se ne vzdrži Orel samo v telovadnici, ki mu mora biti sveta, ampak tudi zunaj nje v svojem zasebnem življenju. Bratje, skrbimo za to, da bomo zlasti v vseh teh ozirih za vzgled vsem slabejšim. Pazite, da z nedostojnim govorjenjem ne omadežujete Orlovskih idej!

Goriških Orlov dan.

Lep in veličasten praznik je praznovala dne 3. t. m. naša mladina na Goriškem. Tam gori na staroslavni Sveti Gori se je naša goriška organizacija poklonila Mariji, ki je zaščitnica krščanske slovenske mladine. Ko so v soboto zvečer prihajali v Gorico, ki se danes po krivici baha s svojim italijanstvom, Orli v krepkem koraku, da je kar odmevalo, so naši nasprotniki začudeno gledali, kaj to pomeni. Saj doslej so ljudje, ki bero nam nasprotno liste, vedno mislili, da nas je malo, da nimamo poguma in nimamo discipline. Ko pa so se v soboto zvečer v strogem pozoru pomikale čete Orlov (okrog 150) z juž. kolodvora v Central, ko so čuli glasove naših rog, tedaj so ti ljudje morali priti do prepričanja, da so naše čete številne in disciplinirane. Marsikomu se je ta dan omajala vera v liberalno časopisje.

In kaj šele drugi dan! Ze zgodaj zjutraj so naši rogovi budili goriške zaspance. Ob pol šestih zjutraj je bilo že vse živo na Goriščeku. Četa za četo je prihajala v mesto iz bližnje okolice. Točno ob tri četrt na šest so naše čete, broječe nad 300 uniformiranih Orlov, pod vodstvom priljubljenega načelnika vseh slovenskih Orlov br. Jeločnika Vojteha odkorakale na Sv. Goro.

Na Sv. Gori je bila slovesna sveta maša, ki jo je pel veleč. g. msgr. Janez Wolf. Pridigal je preč. g. Ciril Metod Vuga iz Podgore. Mnogo Orlov je tu pristopilo k mizi Gospodovi.

Po cerkvenem opravilu se je vršilo na prostem za cerkveno manifestačno zborovanje, na katerem je govoril dr. Krek.

Govor dr. Kreka.

Zahvale radi prihoda ne potrebujem. Moja sveta dolžnost je, da spremljam v duhu in če le mogoče tudi osebno gibanje naše mladinske organizacije, ki je naslonjena na našo izobraževalno organizacijo, ki ima središče v osrednji »Slovenski krščanskosocialni zvezi« v Ljubljani, katere predsednik sem. Zato nisem prišel med vas ko tujec, ampak tu govorim kot domačin med svojimi.

Delali bomo kakor so delali naši očetje in naše matere. Na božjo pot na Sv. Višarje, na Sv. Goro in drugam so romali kot novoporočenci, romali so, ko so seboj vzeli svojega prvorojenca, kadar se je zgodilo v njih življenju kaj posebnega, kadar se je zgodilo v njih življenju kaj posebnega, pa so šli k Mariji po pomoč. In tako smo tudi mi prišli danes k Mariji na Sv. Goro. Kaj so prosili naši predniki nebeško Mater? Ni mogoče vsega naštevati. Omenim naj pa v prvi vrsti tole!

Naše matere, ki so hodile po hribih, po božjih potih, so imele veliko povedati Mariji. V obeh jim je sevala resnost, glava sklonjena, žalost razprostrta nad njimi. Imele so veliko tožiti in še imajo. To je tožba o vednih slovesih. Lepa naša zemlja je priča samih slovesov. Ko so otroci odrasli, so odšli, mati je ostala sama. Nekaj jih je vzelo morje, nekaj mesta, mnogo vojaška suknja. Veliko naših sinov leži pokopanih v laški ravnini. Vsi ti slovesi so bili vedno žalostni. Ko je Turek hodil plenit v naše kraje, je ropal in jemal naše otroke. Najbolj žalostni so bili ti slovesi. Danes nam našo mladino grabi zopet tujec. O tem je tožila slovenska mati Nebeški Materi. Naše matere, naša domovina je v teh molitvah prosila za svobodo, da se razdrobe verige, ki so skozi toletja tlačile našo domovino.

In naši očetje so na božjih potih molili za kruh, prosili so, da bi Bog dal blagoslova njih trudu, da bi svojo družino lahko preživili. Potolaženi so šli domov. Četudi jih doma čakalo pomanjkanje, pa je upanje na srečnejšo večnost držalo kvišku naše pradede, da so delali naprej.

Česa nam je treba?

Treba nam je za naš razvoj svobode in kruha! (Viharno odobravanje!) Kruha nam je treba. Zunanje znamenje za kruh pa je oralo, s katerim

kmet reže brazde v leho. Zemlja, blagoslovljena z Božjim blagoslovom, nam daje kruha. Ogromna večina vas navzočih dela s plugom. In kar vas je tu navzočih, drugih stanov, vaši očetje so gotovo orali s plugom. Plug je prvo orožje slovenskega ljudstva; plug pomeni zaveden in močan, prost in samostojen kmečki stan.

Zdi si mi, da čutim, ko kmetič orje zemljo, kako mu je glava polna skrbi; kako misli na prihodnost, ali bo njegov rod še dolgo živel na tej zemlji. Skrbi ga, kaj bo z njegovim domom in zemljo. Ali ne bo morda njegovih otrok že poslal po svetu — oderuh? Ta skrb tlači kmetu glavo, ko gre za oralom. Ko s svojim glasom poganja voliče, zveni iz njegovega glasu tih vzdih. Manjka kruha! Naša zemlja, tako lepa, ustvarjena kakor nalašč, in pripravna za vsakovrstne naprave, ki dajo ljudem kruha, je tako zanemarjena, da svojih otrok ne more preživiti. Dela, pridnosti, varčnosti — tega je dovolj, a kruha je — premalo.

Vsa naša organizacija ima ta namen, da damo novih moči tistemu, ki dela in boljšega zaslužka. Iz organizacije Orlov zveni ta veliki misel: Svojim očetom, ki so branili to zemljo, smo dolžni, da to zemljo razširimo in ohranimo potomcem.

Kruha da zemlja. Zato pa je treba zemljo ljubit. Vspah delu je zagotovljen le, če je delo zvezano z ljubeznijo do domovine. Organizirani naši mladeniči morajo v dnu svojega srca imeti zapisano, da nikdar ne postanejo nezvesti svojemu domu, ki ga morajo braniti do zadnje kaplje krvi. (Veliko odobravanje.)

Naše vojno delo je delo z roko. Vojska ni prva, prvo je delo. Treba nam krepkih, delavnih ljudi.

Treba nam svobode v vseh ozirih. Naša domovina je zvezana na vseh plateg. Mi smo kakor hlapci, ki pobirajo drobtine, ki padajo od mize, ki čakajo zunaj, kedaj se gospod naje. (Odobravanje.) V politiki veljamo še vedno kot narod druge vrste. Toda tega ne priznamo. Mi hočemo prostosti!

Tudi v socialnem oziru je tako. Vsa boljša mesta med nami imajo bogatini, oduševanje cvete, delo nima veljave. Zato nimamo veljave tudi mi, ki smo narod dela. Treba je dobiti veljavo delu, da bo človek več ko denar. Naša ljubezen do domovine je vredna več, ko nasprotniki, ki se bahajo s svojo zgodovino in bogastvom. Naš narod je nadarjen, mi se radi učimo, a vseeno smo vedno pod tujci. To se kaže povsodi. Seveda, če nam ne dajo ljudskih šol, če nam ne puste, da bi se učili brati in pisati, če so povsodi le tujci, potem seveda ne moremo naprej. Prostosti hočemo tudi v tem oziru.

Če sedaj na Dunaju vaši poslanci bojujejo proti laški univerzi, se to godi zato, da mi dosežemo, kar nam gre. Tudi ta boj je delo za našo prostost! (Viharno odobravanje.)

Ta svoboda pa ima korenino svojo v križu. Brez križa ni prostosti. Kjer ni pravičnosti, ni svobode; tam je lumparija in nasilje. Pravičnosti zunanje znamenje je križ.

Svoboda sama za nas nima pomena, če ji manjka čiste ljubezni. Prostost brez ljubezni je divja. Užge sicer ogenj, a ta ogenj ne greje, ampak žge in upepli. Namesto da bi vzgajala podivjuje. Ljubezen uči le krščanstvo. Zato je križ poleg pluga naše znamenje.

Našim mladeničem kličem pa to-le: Učite se kovati, da boste znali skovati kladivo, s katerim boste razbili verige, ki nas vežejo. Potem bomo s svobodnimi rokami šli na lepo delo, ki je utemeljeno v ljubezni do domovine.

Če bomo po tej poti delali, se bo dvignila glava našega kmeta. Te zemlje mu ne bo mogel vzeti nihče nikdar več. Iz njegovega glasu bo zvenel glas moči. Pridejo časi, ko nas ne bo več. Še bodo stali, kakor danes po naših poljih križi. In še bodo obdelovali zemljo naši ljudje, ko tujcev med nami ne bo več. V sencih križa oprt na svoj plug bo gledal naš kmet okrog sebe zbrane vse stanov: duhovski, učiteljski, obrtni in trgovski stan. In rekel bo: Vsi ti so prišli iz mene. Naša zemlja jim je dala moč.

Tisti duh, ki je meni dal prostost, živi tudi v teh stanovih, ki se sedaj zbirajo okrog mene kakor ena družina.

Ta čas pripravlja naša organizacija. To hočemo doseči. Veseli me, da se je tudi ženska mladina začela zanimati za organizacijo. Kovaško delo je trdo, plug je trd, zidanje našega doma je težavno. Zato je pri tem delu treba tudi nekaj mehkoče, ki jo daje žensko srce in treba je tudi nekaj lepote, ki jo daje žensko delo.

Plug in križ naj ostaneta naša znamenja. V plugu, ki orje zemljo in v križu, ki je zasajen v zemljo in ki daje prostost, v znamenju teh dveh si bomo dobili kruha in svobode! (Tem besedam je sledilo viharno odobravanje.)

Govorili so še dr. Breclj, predsednik goriške S. K. S. Z., v imenu naše akademične mladine jurist Sedej z Dunaja, v imenu Kranjcev predsednik jeseniškega Orla, br. Krivec, v imenu Tržačanov pa J. Staničij iz Trsta.

Popoldne se je vršila slavnost v Solkanu. Cerkevni govor v cerkvi je imel veleč. g. dr. Josip Srebrnič.

Ob 4. uri se je pričela telodvadba. Nastopilo je 130 telovadcev pri prostih vajah, ki so se izvajale v splošno zadovoljnost in so žele obilo pohvale. Še bolj je ugajala telovadba na orodju. Posebno nekateri telovadci so se odlikovali imenitno. Zelo je ljudstvu ugajal tudi rajalni pohod. Vse pa je nadkriljevala moreška, ki jo je izvajalo 18 telovadcev. Ploskanje ljudstva je bilo toliko, da še nismo bili priča takemu navdušenju pri nobenem nastopu. Vsa čast br. V. Jeločniku, ki je s svojo energijo vtil v vrste telovadcev testo enotnost, ki je pri vsakem nastopu predpogoj uspeha. Ljudstvo je bilo vse navdušeno za svoje sinove — Orle.

Veselica se ni mogla razviti, ker je prihrula nevihta. Navdušeni — ne od vina — ampak po vzorih svoje organizacije, so se Orli vrnili zvečer domov.

Lepa Vam hyala, kranjski bratje Orli, ki ste prihiteli pomagat goriškim bratom k uspehu njihove organizacije. Mi se Vam oddolžimo!

Mi gremo naprej, ker smo pogumni! Pogumni pa smo, ker naša reč je sveta!

Zato naprej za našo sveto pravdo v znamenju kraljice svetogorske!

Kranj.

Okrožje se je ustanovilo dne 29. pr. m. v Kranju. Zbrali so se v »Ljudskem domu« zastopniki odsekov Kranj, Šmartno pri Kranju, Št. Jur pri Kranju, Podbrezje, Tržič, Radovljica, Brezje, Škofja Loka in Stara Loka. V okrožje so pristopili sledeči odseki: Kranj, Št. Jur pri Kranju, Šmartno pri Kranju in Tržič. Tudi odsek v Podbrezju pristopi najbrže v kratkem iz radovljiškega okrožja v kranjsko. Okrožno predsedstvo je sestavljeno tako: le Prof. Malnar, predsednik; Gregorc, podpredsednik; Florijančič, blagajnik; Puhar, načelnik; Gosar, podnačelnik.

Naklo. Isti dan, ko se je v Kranju ustanovilo okrožje, so zastopniki odsekov zbrani na ustanovnem občnem zboru napravili popoldne izlet v Naklo, kjer se je ustanovil odsek. Zbrane telovadce in druge prijatelje mladine je prisrčno nagovoril najprvo domači gospod župnik Seigerschmid, nato pa je obrazložil zastopnik Z. O. br. Podlesnik pomen mladeniške organizacije. Odbor novega odseka je sestavljen sledeče: A. Voglar, predsednik; Jakob Markič, podpredsednik; Fr. Ažman, blagajnik; A. Pavlin, blagajnika namestnik; M. Pavlin, tajnik; J. Tomazin, tajnika namestnik; A. Zelnik, J. Leben, J. Zupanc, odborniki. Vaditeljski zbor: C. Zelnik, načelnik; V. Križaj, podnačelnik.

Logatec.

Okrožje je imelo svojo sejo dne 19. pr. m. v Hottodršici. Poleg drugih važnih sklepov in navodil se vzame na znanje, da se dne 14. avgusta blagoslovi

v Dol. Logatcu »Kat. dom«. Jeseni pa se priredi okrožna javna telovadba v Hotedršici. Okrožje šteje 47 rednih, 15 podpornih članov in 50 naraščaja. Krojev je 44. Naroči se tudi, da naj ima vsak član naročene naše brošure, knjižnice izobraževalnih društev pa strokovni del ze telovadce. Vse listine in pisma naj se kolekujejo z narodnim kolkom.

Radoljica.

Okrožje, oziroma njega predsedstvo nam je poslalo poročilo o revizijah, izvršenih pri odsekih, ki spadajo v okrožje. Iz revizijskih poročil posnamemo, da pri nekaterih odsekih pomanjkuje discipline. Vzrok temu tiči mnogo v tem, da nimajo odseki rednih sestankov s predavanji. Okrožni občni zbor se je vršil dne 26. pr. m. v Podbrezjah. Natančneje poročamo, ko prejmemo zapisnike.

Idrija.

Okrožje je imelo svojo sejo dne 12. pr. t. m. v Otaležu. Izmed važnih točk dnevnega reda omenimo: Naročilo se je, da naj se agitacija za brošure kolikor mogoče poživi. Odseku se naroči, da naj prično člani že sedaj hraniti, da jim bo omogočeno udeležiti se velike Zvezine prireditve prihodnje leto.

OKROŽNIM PREDSEDSTVOM.

Poslovnik naše mladeniške organizacije je izšel! V poslovniku so natančno navedene dolžnosti odsekov in okrožij. Prva dolžnost vseh okrožnih predsedstev je sedaj, da se s tem poslovnikom natančno seznanijo in se po njega navodilih ravnaajo. **Zahtevamo:** 1.) da imajo okrožna predsedstva redne mesečne seje, 2.) da se nam prepisi zapisnikov teh sej redno pošiljajo.

Predsedstvo Z. O.

Idrija.

Idrija. Odbila je ura polnoč, mesto je zavila v svoj plašč temna noč, kresovi na gorah so dogoreli, veselo ukanje in vpitje je ponehalo. Ni se pa izbrisal globok vtis, ki smo ga zadobili ta večer. Nikdar še ni bilo naše mesto obdano od toliko kresov, nikdar še ni slišalo toliko navdušenega petja na ta večer: »Naprej zastava slave!« je donelo iz gore v goro in se z jekom izgubljalo po temnih gozdovih. Visoko so švigali raketi, pokali strelji, svitlo goreli bengalični ognji, da je bilo mesto čarobno razsvetljeno. — Sedaj je mirno, toda mir je kakor tihota pred nevihto. Nismo namreč zažgali kresov, zato, da bi opalili zelene borovce, temveč da pokažemo, kako resno nam je na srcu delo za »Slovensko Stražo«. Prvi sadovi so se že pokazali; vsi odborniki našega Orla so pristopili k »Slovenski Straži« kot delavni člani; vemo pa, da to delo ne bo obstajalo le v kronci, katero mora vsakdo položiti na naroden žrtvenik, ampak bo tudi vsakdo pridno agitiral za pristop med vrlimi Idrijčani. — V nedeljo dne 10. t. m. pa je videla Idrija lepo manifestacijo. V naslednjem naj objavim kratek spored: Zjutraj ob 10. uri smo odkorakali k sv. maši; na čelu zastava Kat. del. družbe, nato uniformirani Orli, za temi Marijina družba in ženske članice ter slednjč moški člani. Zvečer pa se je vršila v veliki dvorani hotela Didič obilno obiskana veselica v korist obmejnim Slovencem. Ta večer je idrijsko občinstvo pokazalo, da ima sočutje ter se zaveda dolžnosti napram obmejnim bratom. Velika dvorana v novem hotelu je bila do zadnjega kotička polna. Društveni orkester ter pevski zbor sta neprestano izvajala krasne komade. Slavnosten govor je imel g. katehet Fr. Oswald, ki je v jasnih potezah orisal namen in potrebo ravno ustanovljene »Slov. Straže«. Ljudstvo se je še pozno v noč radovalo ter se z zavestjo, da je storilo svojo dolžnost, veselo vračalo na svoje domove. Novoustanovljena podružnica »Slovenske

Straže«, ti pa deluj ter vztrajaj na začrtani poti, ter ne pozabi na namen in cilj, ki so ti ga postavili tvoji ustanovitelji! Na zdar!

Št. Vid-Vič.

Vič. Ustanovitev novega močnega šentviško-viškega okrožja nam je dala novega življenja. Preje, ko smo bili osamljeni, nam je mnogokrat upadal pogum, a sedaj nas mogočno število bratov tesno zvezanih v enem okrožju, bodri k novemu delu. Ne damo se plašiti in se ne bomo dali. V zadnjem času sta nas sicer zapustila dva člana namreč Knez, ki je odšel prostovoljno k pomorščakom in Iv. Molc, ki je šel k Mohorjevi družbi v Celovec, ali nadomestili so jih takoj novi še v večjem številu. Zatorej so pa zastoj želje vaše, vi župarji, ki sami v razpadu želite pogina tudi nam. To so pokazali jasno zadnji javni nastopi. Dne 3. julija t. l. je naše slovensko kat. izobraževalno društvo priredilo svoj prvi izlet k Novi Štifti pri Ribnici na Dolenjskem. 240 izletnikov nas je bilo in od ust do ust je šla o izletu hvala. Ali kdo je izlet povzdignil najbolj? Orli vrlji, ki bodo »župarje« ugnali, kakor nas je pozdravil župnik poljanski č. g. Lavrenčič v Ortneku. Na čelu vseh izletnikov so namreč korakali domači dobrovski in brezovski Orli z zastavo, katerih reden korak in trobentanje je sicer dolgo pešpot napravilo kratko in prijetno. — Dne 10. julija smo prvič skoro samo člani in naraščaj domačega odseka priredili javno telovadbo v Brdu pri Viču in sicer proste vaje in na orodju, drugo in bradlji. — Nastop članov, posebno pa naraščaja je bil lep. Celo tisti, ki so prišli blizu, samo da bi kritizirali in zabavljali, so molčali. Spoznali so lahko, da za enkrat še čisto zastoj gojijo svoje ne najplemenitejše želje. Nas pa bratje, naj ta prvi skoraj popolnoma samostojni javni nastop bodri in vnema k novemu delu. Delo naj bo klevetnikom naš odgovor!

Kamnik

Komenda. Naš odsek veselo napreduje. Dne 12. junija smo napravili fantovski sestanek in povabili nanj može in fante v fari. Prišli so v lepem številu. Govore so prvič prevzeli bratje sami; nastopili so: br. načelnik, br. Matej Sršen, br. Andrej Novak in br. Franc Lap. Govorili so vsi o stvarih, ki so za Orle brezpogojno potrebne in jih popolnoma ter bistveno ločijo od Sokola. Sledila je vzorna telovadba. Po sestanku smo imeli živahen obč. zbor, ki je vliil v nas novega ognja za naše lepo delo. Posebno hvalo je žel br. blag. za vzorno delovanje v prid odseku. Pri taj. volitvah je bil zopet izvoljen naš neumorno del. načelnik br. Ivan Štercin, voljeni so še: predsednik br. Rihard Smolej, podpredsednik br. Jožef Kem, tajnik br. Fran Lap, namestnik br. Boštjan Verbič, blagajnik br. Matej Sršen, namestnik br. Andrej Novak, in br. Franc Burnik. — V proslavo sv. Cirila in Metoda smo sledeč duhu velikih apostolov Orli (27 v kroju) dne 3. julija pristopili k skupnemu sv. obhajilu med sv. mašo, pri kateri sta stregla dva brata. Naslednji dan smo žgali velik kres z umetalnim ognjem, v nedeljo nato smo bili v kroju pri slovesni službi božji, a popoldne smo v polni dvorani vprizorili lepo igro »Slovenska apostola«, ki je izborno izpadla; igro je še povzdignila sklepna živa slika v bengalični razsvetljavi. Sv. Ciril v nebeški slavi, Metod pa v škofovski obleki sredi svojega ljudstva. — Slavnostni govornik, naš vzorni zvezni načelnik V. Jeločnik je govoril o pomenu »Slovenske Straže«, ki hoče delovati v duhu sv. slovenskih bratov in ki se je zato ustanovila, ker so liberalci v svoje roke dobili družbo sv. Cirila in Metoda, da morejo ti sveti imeni zlorabiti v svoje brezverske namene. K podružnici, ki se je nato ustanovila, smo poleg drugih pristopili v si Orli. V odbor so voljeni sami Orli. Še nekaj vesela: dne 14. julija smo napravili podoknico z lampijoni svojemu za Orla vnetemu rojaku, blagemu bratu novomašniku Ivanu Drešarju. Na zdar!

Mengeš. Draga »Mladost«, ne morem si kaj, da bi ti takoj ne sporočil slavnosti 10. julija. Bil je v resnici naš Orlovski dan. Zjutraj smo šli k skupnemu sv. obhajilu v kroju, zdelo se mi je, kakor da je to nekako prvo sv. obhajilo. Splošna sodba je bila: To so fantje, ki se tudi v tem slučaju ne boje javno nastopiti. Skupno sv. obhajilo je tudi imela mladeniška Marijina družba. K deseti sv. maši so šla vsa tukajšnja društva z zastavami, na čelu jim sl. mengeška godba. Sprevod, ki smo ga priredili na čast slovanskima apostoloma, je bil veličasten. Nekaj Mengšanov je razobesilo zastave, žeteli bi bilo, da bi jih pri takih prireditvah vsi, ki so z nami enega duha, razobesili. Spored pri sprevodu je bila godba, gasilno društvo iz Mengša in Trzina, zastava izobraževalnega društva, Orli, člani mladeniške Marijine družbe, člani izobraževalnega društva in dekliska Marijina družba z zastavo. Vsa društva so se udeležila spreveda v polnem številu. Pri sv. maši sta stregla dva Orla v kroju. Po sv. maši se je sprevod razvil v ravno istem redu ter šel do kipa Brezmadežne. Pred Domom je bil razhod. Popoldne smo z ustanovitvijo podružnice »Slovenske Straže« in pa igro »Slovanska apostola« zaključili dan 10. julija, ki bo ostal in mora ostati v trajnem spominu vsakega zavednega Slovenca. Ob pol štirih se je ustanovila »Slovenska Straža«. Br. Kajdiž je v temeljitem govoru razložil pomen te ustanovitve. Odbor se je izvolil soglasno sledeči: G. Valentin Kajdiž, predsednik; Peter Lipar, podpredsednik, Ivan Rode, tajnik, Jurij Stopar, blagajnik; Marjeta Anžič in Anton Orožen, odbornika. Poleg tega pa še zaupnice v posameznih vaseh. Potem so bile deklamacije, petje in godba, ki je tudi igrala med pavzami. Igralo se je v veliko zadovoljnost udeležencev, ki jih je bila polna dvorana. Igrali smo sami Orli. »Na zdar!«

Obsavje.

Radeče pri Zidanem mostu. Dan 26. junija bo ostal z zlatimi črkami zapisan v zgodovini obsavskih Orlov. Toliko samo zavednih in značajnih fantov še ni videla Sava od Litije doli. Dasi je nestalno vreme obetalo slab dan, je vendar prihitelo nad 120 Orlov v kroju. Po pristrčnem sprejemu smo odkorakali pod Zvezino zastavo sv. Mihaela na grič ob trgu, kjer se je koj na to pričela sv. maša, katero je daroval častit gospod ravnatelj Treven, ki je imel tudi prekrasen cerkven govor. Koj po sveti maši se je otvoril na istem mestu shod — bil je pravi ljudski tabor, kateremu je prisostvovalo do 2000 ljudi. Že prvi govornik br. Vojteh Jeločnik je vžgal v fantih ogenj navdušenja za našo organizacijo, ko pa so nastopili še gg. poslanec Mandelj, ravnatelj Traven, župan Rižnar in kaplan Zupanc, ni bilo v množici nobenega, ki bi mislil, da je orlovska organizacija nepotrebna. — Popoldan se je vršila na Brodu javna telovadba z velikim uspehom. Bali smo se, kako pojde, ko smo pomislili, da bo večina dolenskih fantov nastopila šele prvič. Ali železna disciplina, katera po zaslugi načelnika V. Jeločnika veže vse odseke v eno samo četo, je vse premagala. Bilo je navzočih tudi več Sokolov, ki pa so žalostno povešali peruti ob zavesti, da so že daleč za Orli. Pozornost so vzbudile zlasti proste vaje ljubljanskega vaditeljskega zbora, vaje na orodju in »Moreška«, ki so jo izvajali smartinski in radeški Orli. Pri veliki veselici, ki se je nato vršila, je nastopila cela vrsta govornikov. Vse pa je dvignila sila zavesti, da se tudi ob obsavju sveta. Iskrena hvala br. načelniku V. Jeločniku in ljubljanskemu vaditeljskemu zboru ter vsem bratom, ki so sodelovali! Hvala pa tudi našim domačim prijateljem, ki so se s tako ljubeznijo posvetili tej prireditvi. — Uspeh se že kaže; pristopajo novi člani. Za cesarjev god pa nam je obljubil tukajšnji blagi dobrotnik Guttmansthal novo fino bradljo. — V čast sv. Cirilu in Metodu smo zakurili mogočen kres, kakršnega še ni bilo na vrhu Jelovškega hriba. Dne 10. julija smo pa

poleteli v Boštanj, kjer so nas tamošnji fantje preprijazno sprejeli. Pri Papežu na Brodu, kjer je bil postavljen mogočen slavolok, se je razvila pristrčna zabava. Pokazali smo proste vaje, potem pa je nastopil br. Radej in navduševal zbrane fante za Orla. Govorili so še: Domači gospod župnik Kerin, naš predsednik A. Zupanc in Erman. Ne bo dolgo, ko bo tudi v Boštanju vzletel Orel iz gnezda. Dne 12. t. m. je deputacija Orlov pozdravila našega največjega mladinoljuba prevzv. knezoškofa, ko je prišel blagosloviti temeljni kamen novi cerkvi. Dne 17. julija pa smo izvolili novega načelnika vrlega br. Fr. Završnika, ker se je sedanji Erman preselil. Pozdravljeni bratje po vsej domovini!

Zagorje. Pri nas so »kaulni« ali »župarji«, kakor jim kmečko ljudstvo pravi, zelo hudi in močno kipijo. 29. rožnika, ko smo ponosno korakali proti svojemu Domu, so nas hrulili, češ: »Živijo Sokol, čuk pa crknu!« Kakor se vidi, so naši župarji vzvišeni nad vsako oliko, ki je ne rabijo. Čemu jim pa bo? Čimbolj so župarji neslani in netečni, temveč pametnih fantov pristopa k Orlu. »Na jpoje vihra, tuli piš — Zastava k zmagi nam je križ!«

Katoliško akad. društvo »Domogoj« v Zagrebu je priredilo v nedeljo dne 3. julija predavanje, kjer je predaval br. podpredsednik Z. O. I. Podlesnik o »Mladeniški organizaciji med Slovenci«. V svojem predavanju je pojasnil zgodovino in namen organizacije Orlov. Predavanje priobči v celoti kat. akad. glasilo »Luč«. Poleg številnih akademikov se je udeležilo predavanja tudi mnogo bogoslovcev. Predavatelj je končal svoja izvajanja z željo, da bi kmalu tudi nad bevško zemljo razprostrl Orel svoja mogočna krila. Bog daj!

Sodražica. Dan 10. julija smo z zlatimi črkami vpisali v kroniko našega Orla. Z veliko slavnostjo, cerkveno in vnanjo, smo namreč ustanovili podružnico »Slovenske Straže«. In bil je ravno združeni Orel naše doline, ki je najbolj povzdigoval celo slavje. Bilo nas je nad devetdeset v kroju. Prihiti so v naš prijazni trg Orli-godci iz Škocijana ter so s svojim spretnim sviranjem celi dan pozivili. Slovesno smo sprejeli potoškega Orla, katerega je pozdravil naš predsednik br. Anton Lavrenčič, zahvalil za pozdrav in sprejem pa tamošnji načelnik br. Šega. Ribniški načelnik br. Krže je pripeljal lepo število zastopnikov, istotako velikološki predsednik br. Škulj. Obhod po Sodražici je bil veličasten. Naše ljudstvo je bilo vse navdušeno za Orle; Sokoli in drugi liberalci so se pa poskrili. Združeni Orli so se udeležili dopoldanske in popoldanske službe božje, kar je našim ljudem zelo imponiralo. Pri popoldanski ljudski veselici so telovadili na orodju in delali proste vaje. Slednje je z veliko spretnostjo vodil loško-potoški načelnik. Ljudstvo je njihov nastop, katerega je spremljala godba, burno odobravalo. Po pravici rečemo, ustanovitev naše podružnice je bil obenem tudi dan združenih orlovskih odsekov našega kraja. Hvala zato sosednjim bratskim odsekom zlasti pa še vrlemu domačemu načelniku br. Josipu Pirnatu in blagajniku Ivanu Stupici, ki za celo prireditve nista štedila s časom in trudom. Omenjamo še, da so tudi tisti bratje Orli, ki so v tujini, z nami v duhu združeni. Brata Jakob Mihelič in Matija Puželj sta nam ta dan poslala brzoglavni pozdrav, br. Fran Cvar pa pismo iz Amerike, v katerem pozdravlja vose brate in komaj pričakuje trenutka, da se zopet v telovadnici z njimi združi. Na zdar!

LISTEK.

Janko in drugi.

Spisal Svetovit Bor.

(Dalje.)

7. Tine.

Krasna, zvezdnata noč je bila, ko se je vračal Janko iz ječe. Oče je napregel doma konja in se odpeljal po njega, a Janko se je skrtil pred očetom. Vedel je, da ga čaka, pa mu ni hotel stopiti pred oči, bal se je očeta, bal njegove žalosti, da mu je sin napravil tako sramoto, ne mogel bi prenesti žalostnega očetovega pogleda, ki bi govoril: Ali ti nisem pravi? Zakaj me nisi ubogal?

Janko je krenil po bližnjici proti vasi in pustil očeta v mestu; slišal je proti večeru, kako je drdral domači voz po cesti, a ni se prikazal očetu. Legel je ob rob gozda v mehki mah in se zagledal v nebo, čakal večera in premišljal svojo sramoto. Ah, da bi imel denar v žepu, kar odpeljal bi se iz domočega kraja! Kdo naj prenese to sramoto, klepetanje in opravljanje vaških babnic? Ali se bo upal prikazati na vas, ali ne bodo vsi s prstom za njim kazali: Zaprt je bil, po ječah se vlačil! In doma? Prijazni bodo z njim, ljubeznjivi in postrežljivi, ker vedo, da bi ga razvneli, če bi mu kaj očitali! A vendar! Sram ga bo pred njimi, ker je napravil celi rodbini sramoto! Ne, ne bo mu obstanka doma, kako naj prebiva med ljudmi, katerim se je odtujil, katerih pogledi ga bodo vedno spominjali ječe?

Nastopil je večer, a Janku se še vedno ni ljubilo iti domov; bal se je tistega trenutka, ko bo stopil v sobo, ko bo zopet zagledal mili obraz matere, prijazni pogled sestre, mrki, a ljubeči obraz očetov. Kesanje, veliko kesanje je vstajalo v njegovi duši: zakaj si to zakrivil, zakaj nisi poslušal očeta?

Nastopil je že čas, ko so se fantje začeli zbirati za vasjo, a nocoj je bilo tiho in mirno; dasi je bila noč kot nalašč za vasovanje, vendar ni bilo čuti od nikoder zategnjene vriska Pepetovega, ki bi klical fante.

Janko je čakal in čakal in se čudil, dali danes ne bo vasovanja. Dasi je sovražil vodjo vasovalcev, dasi se je že stokrat in stokrat v ječi zaklel, da ne bo šel več na vas, med svoje tovariše, vendar so mu bili spomini na prve večere svojega vasovanja dragi in ljubi. Mesečna, zvezdnata noč, zbrali so se na vasi, zapeli par okroglih, zbijali šale in dovtipe med seboj in na račun drugih kot na primer s skopuhom Primožem, potem se pa mirno razšli. Takrat ni storil nič napačnega in pregrešnega, takrat je bilo

lepo na vasi! Toda, ali niso mogoče nalašč tako delali, da bi ga le pridobili zase in trdno priklenili nase?

Premišljuje, zakaj fantje danes ne vasa-jejo, je Janko počasi korakal proti domači vasi. Milo se mu je storilo pri duši, ko je zopet zagledal spavajočo rodno vas, pohlevne bele hišice, mogočno vaško lipo. Štirinajst dni ni videl in živel v domači vasi; kako dolg čas mu je bil po njej, kako je hrepenel po njej; kaka čustva mu prevevajo sedaj dušo, ko je zopet v njej! Ali se bi res mogel za dolgo, dolgo časa ločiti od rodne vasi, ali bi res mogel par let živeti med tujim svetom, daleč proč od rodne zemlje, ali mu ne bi srce izkoprnelo po njej? Kako bi se ločil od doma, ko bi odhajal?

Domači še niso pospali, luč je še brlela v sobi, čakali so na njega. Janko se je nalonil na staro jablano, korak mu je zastal.

Pes je zalajal, oče odprl okno in vprašal v mesečno noč: »Janko, si ti?«

Miren, ljubezniv in prijazen je bil glas očetov. Niti ena besedica ni razodevala nevolje in jeze.

Janko se je zganil, stopil proti hiši, ni mogel več vzdržati, videč kako zelo ga ljubijo domači. Solza se mu je otrnila v očesu, ko je stopil skozi domači prag. Nekaj ga je davilo v grlu, ko je stopil v sobo in zagledal zopet domače obraze. Zaplakal bi od veselja, komaj se je premagal.

»Janko, si lačen?« je vprašala skrbna mamica in odhitela v kuhinjo.

Niso ga veliko izpraševali; veseli so bili, da se je zopet vrnil, veseli, ker so vedeli, da je ta izkušnja Janka izmodrila.

Jankova postelja je bila že pripravljena. Predno je legel, se je nehote ozrl po domačih. In razumeli so se! Koliko časa že ni spal med njimi; zakaj je hodil preje na svigli spat, da je lažje vasoval?

Na vse zgodaj drugega dne je prihitela Anica k Grahku.

»Ali se je vrnil?«

»Da, hvala Bogu!«

»Je-li kaj shujšal?«

»Ne pozna se mu ravno!«

Janko je slišal pogovor, se pretegnil parkrat po postelji, skočil na noge in gledal za odhajajočo Anico.

Krasno jutro je bilo v naravi, krasno jutro v Jankovi duši. Zdelo se mu je, kakor bi se prebudil po dolgi, temni noči v mladem, krasnem jutru, da začne s krepkimi rokami trdo delo. Veselje je začutil do lepega, mirnega, poštenega dela, do mirnega domačega življenja. Veselje mu je grenil le spomin na ječo, sramota, ki mu bo ostala celo življenje.

(Dalje prihodnjič.)